

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Մտեղծագործական համայնքներ
նչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

ԲՆԱԿՉՈՒԹՅԱՆ ԻՆՔՆԱՋԱՐԿՄԱՆ ՈՐԵՆՔԸ

ՅԵՎ

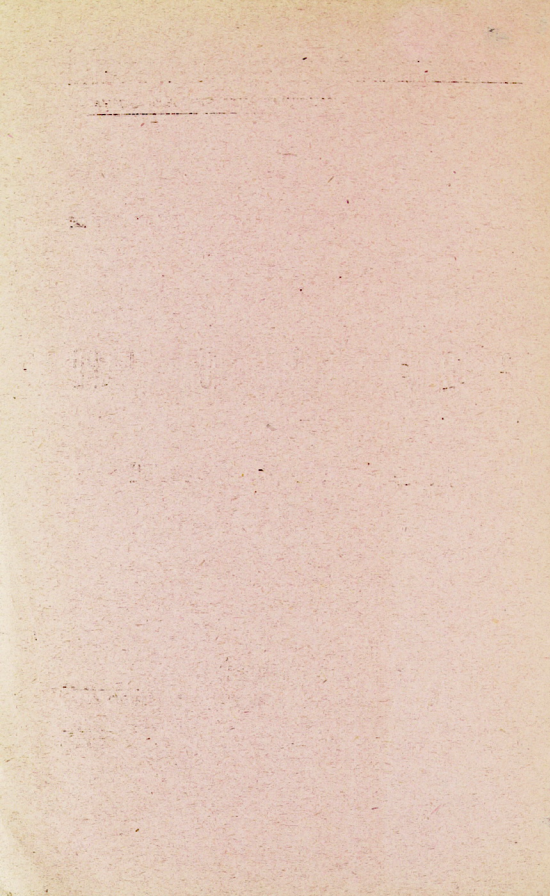
ՄԱՏՉԵԼԻ ՊԱՐՋԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆԸ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Հ. Մ. Խ. Հ. ԿՆՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ԳՈՐԺԱԳԻՐ ԿՈՄԻՏԵՑԻ

ՅԵՐԵՎԱՆ

1928 թ.

ԳԻՐԲ № 22

ԲՆԱԿՉՈՒԹՅԱՆ ԻՆՔՆԱՋԱՐԿՄԱՆ ՈՐԵՆՔԸ

ՅԵՎ

ՄԱՏՉԵԼԻ ՊԱՐԶԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆԸ

A $\frac{11}{25159}$

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Հ. Ս. Խ. Հ. ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԱԳԻՐ ԿՈՄԻՏԵՑ

ՅԵՐԵՎԱՆ

1929 թ.

ՀԱՅՊՈԼԻԳՐԱՖԻ I ՏՊԱՐԱՆ
ՊԱՏՎԵՐ 2612
ԳՐԱՌԵՊ. 683 — ՏԻՐԱԺ 1200

ՎՈՐՈՇՈՒՄ ՀՍԽՅ ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԱԴԻՐ ԿՈՄԻՏԵՅԻ

ԲՆԱԿԶՈՒԹՅԱՆ ԻՆՔՆԱՀԱՐԿՄԱՆ ՄԱՍԻՆ

1928 թ. հունվարի 28-ին

Ի վերացումն ՀՍԽՀ Կենտկործկոմի 1926 թ. տեղամբերի 15-ի «Գյուղական բնակչության իրավունքների մասին՝ տեղական կարիքները բավարարելու վերաբերմամբ» վորոշման (ՀՍԽՀ Որ. և Կարգ. Ժող. 1926 թ. № 11, հոդ. 97) և ի վարչացումն ԽՍՀՄ Կենտկործկոմի ու Ժողկոմխորհի 1927 թ. ոգոստոսի 24-ի «Բնակչության ինքնահարկման մասին» վորոշման (ԽՍՀՄ Ո. Կ. Ժ. 1927 թ. № 51, հոդ. 510) Կենտրոնական Գործադիր Կոմիտեն վորոշում և հաստատել և կիրարկուիթյան գնել հետևյալ վորոշումը.

I

1. Հասարակական ինքնագործունեյությանը զարկ տալու և տեղական բնակչությանն իր միջոցներով իր կուլտուր-տնտեսական կյանքի առանձին կարիքները բավարարելու հնարավորություն տալու նպատակով՝ դյուղի քաղաքացիների ընդհանուր ժողովներին իրավունք և վերազանվում վորոշումներ կայացնելու պարտադիր ինքնահարկման մասին:

2. Ինքնահարկումը թույլ և տրվում բացառապես հետևյալ կարիքները բավարարելու հա-

մար. ա) կուլտուր-կրթական, սոցիալական ապահովագրութեան, ինչպէս նաեւ գյուղատնտեսութեան բարձրացման նպատակով հիմնարկութեաններ, այն ե՝ դպրոցներ, գրադարաններ, խրճիթ-ընթերցարաններ, ակումբներ, կարմիր անկյուններ, ժողովրդական տներ, մանկական մսուրներ և մանկատներ ու մանկապարտեզներ, գյուղատնտեսական կաշաններ, հացապաշարի խանութներ, հաշմատներ, զառամյալների տներ, գիշերօթի տներ և այլ հիմնարկութեաններ կառուցելու և տնտեսապէս պահպանելու համար (նորերի կառուցում, կիսատի ավարտում, ընդարձակում, հիմնական և ընթացիկ վերանորոգութեան, շէնքերի վարձակալութեան, կահավորում, տաքացում, լուսավորութեան և այլն), բ) ճանապարհային շինարարութեան համար (հասարակական նշանակութեան ունեցող գյուղական, ինչպէս նաեւ դաշտային ճանապարհների, կամուրջների և գետանցների կառուցում, նորոգութեան և պահպանութեան), գ) հակահրդեհային պաշտպանութեան համար (հրդեհաշէջ գեպոնների ու սրահների կառուցում, սարքավորում, պահպանութեան և սպասարկութեան), դ) գյուղի բարեկարգութեան համար (ջրհորների, հանրային աղբյուրների, լճակների և այլ ջրամբարների, հրապարակների ու փողոցների և բաղնիքների կառուցում ու բարեկարգ պահպանութեան) և ե) գյուղի պահպանութեան համար:

Ծանոթութիւն.—Արդելւում է ինքնահարկում կատարել վարչական բնույթի կարիքները (իշխանութեան տեղա-

կան մարմինների—գալատական զործ-
կամների, գյուղխորհրդների, միլիցիա-
յի աշխատակիցների և գյուղական կա-
տարածուների վարձատրության, այդ
մարմինների շենքերի պահպանության
ու կառավորման, ինչպես նաև նրանց
գլխավորական, շրջագայության և այլ
ծախքեր) հոգայու համար:

3. Քաղաքացիների ընդհանուր ժողովնե-
րը գումարվում են գյուղխորհրդի կամ քաղա-
քացիների առանձին խմբի նախագահությամբ, այդ
ժողովներն օրինական են համարվում, յեթե
ներկա յե լինում այլալ գյուղի բնորոշների
առնվազն 1—2-ը:

Ծանոթություն.— Յեթե ինքնա-
հարկման հարցի տախիվ նշանակված ա-
ռաջին ընդհանուր ժողովին ներկա լինի
ընտրական իրավունք ունեցող քաղաքա-
ցիների ընդհանուր թվի կիսից պակաս,
ապա ընդհանուր ժողովը նշանակվում և
յերկրորդ անգամ:

Յերկրորդ ընդհանուր ժողովում ինք-
նահարկման վերաբերյալ հարցերը լու-
ծելու համար պահանջվում և, վերաբե-
րի ներկա լինի ընտրական իրավունք ու-
նեցող քաղաքացիների ընդհանուր թվի
առնվազն մի յերրորդ մասը:

4. Ընդհանուր ժողովներում վարչումները
կայացվում են ներկա յեղողների ձայների պարզ
մեծամասնությամբ:

5. Քաղաքացիների ընդհանուր ժողովներն
իրենց վարչումներով սահմանում են կիրառ-

կելիք ձեռնարկումները, նրանց իրազորման համար անհրաժեշտ միջոցների շափր, ինչպես նաև այն ստավերագույն ժամանակամիջոցը, վերի բնթացքում կարող են կատարվել ինքնահարկման մուծանքները. յեթե ինքնահարկումը սահմանվում է դրամական պարբերական մուծանքների ձևով, ապա վորոշվում է նաև այն, թե վորքան ժամանակով է սահմանվում ինքնահարկումը, և այդ ժամանակամիջոցը չի կարող մի տարուց ավելի լինել: Ընդհանուր ժողովների են վորոշում նաև քաղաքացիների մասնակցության յեղանակը—դրամով, անձնական աշխատանքով կամ բնական պարհակով: Այս վորոշման կարգով յուրաքանչյուր ավյալ վայրում մի տարեւա բնթացքում գանձվող բոլոր տուրքերի գումարը չի կարող ավելի լինել, քան ավյալ վայրի համար նույն տարում սահմանվող գյուղատնտեսական հարկի գումարի 35 տոկոսը:

Մակոթուրյուն.—Յեթե բացառիկ դեպքերում ընդհանուր ժողովը վորոշի ինքնահարկման կարգով ավյալ ձեռնարկումն իրազործելու համար ավելի ծախսել, քան ավյալ գյուղի վրա նույն տարում ընկնող միասնակի գումարի 35 տոկոսը, ապա այդ վորոշումը կարելի չի իրազործել Կենտրոնական Գործադիր Կոմիտեյի նախագահության կողմից հաստատվելուց հետո:

6. Մի ընդհանուր գյուղխորհուրդ ունեցող յերկու կամ ավելի գյուղերի ընդհանուր կորիքները բավարարելու դեպքում ինքնահարկում կատարելու հարցը կարող է յուծվել թե

յուրաքանչյուր գյուղի քաղաքացիներն ընդհանուր ժողովում, ասանձին և թեև շահերգոված բոլոր գյուղերի քաղաքացիներն միացյալ ընդհանուր ժողովներում, վորը հրավիրում և գյուղխորհուրդը իր հատուկ վորոշմամբ, այսպիսի միացյալ ընդհանուր ժողովներում պետք և ներկա լինի յուրաքանչյուր շահագրգռված գյուղի քաղաքացիներն (ընտրական իրավունք ունեցող) ընդհանուր թվի ասնալագն կես մասը:

7. Գյուղխորհուրդն իրավունք ունի ինքնահարկում ից աշատեսլու այն քաղաքացիներին, վորոնք վոչ գրամով, վոչ անձնական աշխատանքով և վոչ բնական պարհակով հնարավորություն չունեն մասնակցելու կատարվելիք ծախսերին. նրանց ցուցակը գյուղխորհուրդը նախապես ներկայացնում և ընդհանուր ժողովին ի հավանություն:

8. Ինքնահարկման կարգով սահմանված տուրքերի բաշխումը և դանձումը կատարում և ծախսերի մանրամասն նախահաշիվը կազմում են գյուղխորհուրդները, անպայման հաշվի տունելով հարկի յենթարկվող անասության հասույթարեքությունը և ուժը, ինչպես նաև կիրառելով պրոգրեսիվ հարկման սկզբունքը, այսինքն՝ անասության հասույթարեքություն ավերանալու համեմատ ավերացնելով նաև տուրքի չափը:

Ծանոթություն. — Պետական ծառայության մեջ գտնվող և ինքնուրույն գյուղացիական անասություն չունեցող անձինք ինքնահարկմանը չեն մասնակցում այն դեպքերում, յերբ նրանք ան-

միջոցական չափ չեն ստանալու այն ձեռնարկումներից, վերոնց իրազորման համար կատարվում է ինքնահարկումը:

9. Քաղաքացիների ընդհանուր ժողովի՝ ինքնահարկման վերաբերյալ վորոշումները գյուղխորհուրդը բաշխման ցուցակի հետ և իր յեղրակացությամբ ներկայացնում է գավառակային գործադիր կոմիտեին ի հաստատություն: Յեթե վորոշումն ու բաշխման ցուցակը գավառակային գործկոմ ներկայացնելուց հետո յերկու շաբաթվա ընթացքում մերժում չբառացվի, վորոշումն ու բաշխումը համարվում են հաստատված և պարտադիր են տվյալ գյուղի բոլոր քաղաքացիների համար:

10. Բաշխումը գավառակային գործկոմի կողմից հաստատվելուց հետո 5-րդ հոգվածում հիշատակված ձեռնարկումների իրազորման ժամանակի, ինչպես նաև քաղաքացիներից յուրաքանչյուրին ընկած գումարի չափերի մասին հայտարարվում է ընդհանուր ժողովում, ինչպես նաև գրավոր ծանուցում և տրվում՝ գյուղխորհրդում համապատասխան հայտարարություններ կախելու միջոցով:

11. Բացի նախորդ հոգվածներից նախատեսված պարտականություններից, գյուղխորհուրդները ա) սահմանում են ինքնահարկման կարգով կատարվելիք մուծանքների ժամկետները, ինչպես նաև վորոշում են, թե քաղաքացիները յերբ պետք է ներկայանան իրենց աշխատանքային պարտականությունները կատարելու՝ համաձայն քաղաքացիների ընդհանուր ժողովի վորոշումների, բ) կատարում են անհրաժեշտ պնդումներ, կնքում են պայմանագրեր՝

համաձայն ընդհանուր ժողովի վորոշման և գործող որենքների, գ) ղեկավարում են աշխատանքային մասնակցութեան կարգով կատարվող ամբողջ աշխատանքները, բաշխում են քաղաքացիների միջև առանձին պարտականութունները, նշանակում են աշխատանքների ղեկավարներ, հաշվառման են յենթարկում կատարված աշխատանքը և քաղաքացիների կողմից աշխատանքի ներկայանալը:

12. Ինքնահարկման կարգով գանձվող գումարները և ստացվող կամ ձեռք բերվող նյութերը գյուղխորհուրդը պահում և այդ մասին գոյութուն ունեցող որենքների համաձայն և ծախսում և բացառապես այն նպատակների համար, վորոնք նախատեսված են ընդհանուր ժողովի վորոշումներով. հակառակ դեպքում պանցառուները հետապնդվում են քրեական կարգով:

13. Յեթե քաղաքացիների ընդհանուր ժողովն այս կամ այն պատճառով հնարավորութիւն չունենա ծրագրված աշխատանքները կատարելու, ապա նա իրավունք ունի վորոշում կայացնելու կամ գանձված միջոցներն ըստ պատկանելուցն վերադարձնելու կամ այդ միջոցներն ուրիշ նպատակով գործադրելու մասին: Այդ վորոշումը ներկայացվում և գովառակային գործկումին 9-րդ հոդվածի կարգով:

14. Յեթե սվյալ գյուղի քաղաքացիներից վորեւմեկը չկամենա հոժարակամ վճարել իր վրա դրված գումարը, կամ կատարել անձնական աշխատանքն ու բնական պարհակը, ապա դրամըն ու անձնական աշխատանքի և բնական պար-

հակի համարժեքը գանձվում և գյուղխորհրդի կողմից հարկադիր կարգով, գյուղկատարածուի միջոցով:

Ծանոթութիւն.—Անձնական աշխատանքը և բնական պարհակը դրամով փոխարինելու նորմաները վորոշում են գավառակային գործադիր կոմիտեները, նկատի ունենալով տվյալ վայրում բանվորական ուժ և բեռնակիր անասուններու սայլեր վարձելու գները, և հաստատում են գավառային գործադիր կոմիտեները:

15. Գյուղխորհրդի անկանոն գործողութիւնների դեմ չոթն որվա բնթացքում գանդատ կարելի չէ տալ գավառակային գործադիր կոմիտեյին, իսկ վերջինի վորոշումների դեմ—գավառային գործադիր կոմիտեյին, վորի վորոշումները վերջնական են համարվում: Գանդատ տալը չի կասեցնում բողոքարկված կարգադրութիւնների կատարումը:

16 Գյուղխորհուրդների գործունեյության վրա՝ քաղաքացիների բնդհանուր ժողովների վորոշումներն իրագործելու և ինքնահարկման կարգով ստացվող գումարները ծախսելու ապարիզում հսկում են գյուղխորհուրդներին իւր գյուղական վերստուգիչ հանձնաժողովները, ինչպես նաև գավառակային գործադիր կոմիտեները:

Ծանոթութիւն.— Ինքնահարկման կարգով գանձվող միջոցները պահելու և ծախսելու վրա հսկում են նաև Ֆինսոցկոմատը և նրա տեղական մարմինները,

վորոնք ղեկավարում են Ֆինժողկոմատի
Համապատասխան հրահանգներով:

17. Գլխավորին գործկոմների վրա պարտականություն է դրվում ընդհանուր հսկողություն ունենալու գյուղխորհուրդների և գլխավորակային գործկոմների գործունեյության վրա ինքնահարկման ասպարիզում:

II

18. Այս վորոշմամբ շնախատեալած այլ ղեպքերում հասարակական կարիքների համար ընակչության ինքնահարկում կատարելը թույլ է արվում միայն քաղաքացիների հոժարակամ համաձայնության սկզբունքներով:

19. Կամավոր ինքնահարկման վերաբերյալ վորոշումները կարող են կայացվել գյուղական ժողովներում և քաղաքացիների այլ ժողովներում, ճիշտ կերպով ցույց տալով թե ինչ նպատակով և կատարվում ինքնահարկումը, ինչ չափերով և ինչպես է բաշխվելու այն անձանց միջև, վորոնք քվեարկել են ինքնահարկման վերաբերյալ վորոշման ոգտին, այլև ինչպես են ծախսվելու ինքնահարկման կարգով գանձվելիք միջոցները, ինչպես և իրականացվելու միջոցների ծախսման հսկողությունը: Այդ վորոշումները պարտադիր չեն այն անձանց համար, վորոնք ներկա չեն յեղել ժողովին, ձեռնըպահ են մնացել քվեարկության ժամանակ կամ դեմ են քվեարկել:

20. Կամավոր ինքնահարկման հարցերի վերաբերմամբ ծագող բոլոր վեճերը լուծվում են միայն դատական կարգով. այդպիսի ղեպքերում վարչական ներգործության կամ հարկադրանքի

վորեն միջոց կիրարկելը թույլ չի տրվում :
Գյուղխորհուրդներին և վարչական ու ֆինանս-
ական մարմիններին արգելվում է մասնակցել
ինքնահարկում կատարելուն և առանձին քա-
ղաքացիներից, հասնելիք տուրքերը գանձե-
լուն :

21. Հոժարակամ ինքնահարկման կարգով
դանձվող միջոցները նախորոշված նպատակնե-
րի համար չծախսելու դեպքում հանցավորները
հետապնդվում են քրեական կարգով :

Կենտրոնական Գործադիր Կոմիտեյի նա-
խագահի անդակալ՝ Հ. ԱԶԱՏՅԱՆ

Կենտրոնական Գործադիր Կոմիտեյի
քարտուղար՝ Ռ. ԴԱՇՏՈՅԱՆ

Յերևան

ԻՆՔՆԱՀԱՐԿՍԱՆ ՈՐԵՆՔԸ

(Մատչելի պարզարանություն)

Մեր գյուղի կուլտուրական և տնտեսական կարիքներն որեցոր աճում, մեծանում են: Գյուղը կարիք և զգում դպրոցների, խրճիթ-ընթերցարանների, գրադարանների, գյուղատնտեսական կայանների, բաղնիքների և այլն:

Գալատականային բյուջեն չի կարողանում բավարարել այդ կարիքները, իսկ մեր գյուղական խորհուրդները, ինչպես հայտնի չի, մինչև որս դեռ չունին հատուկ բյուջեներ:

Աշխատավոր գյուղացիությունը վաղուց և բմբռնել, հասկացել այս դրուժյունը և գտել և ճանապարհը: Նա ինքնահարկման միջոցով միշտ բավարարել և իր անհրաժեշտ, անհետաձգելի, կուլտուրական, տնտեսական և շինարարական պահանջները ու այդպիսով զարկ տրվել խորհրդային գյուղի կենդանացմանը, ամբապնդմանը:

Սակայն գյուղերում կիրարկվող ինքնահարկումը միշտ կրել և անկազմակերպ բնույթ, վորից առաջին հերթին ճարպիկորեն ոգավելիս և յեղել գյուղի շահագործողը:

ՀՍԽՀ Կենտրոնական Գործադիր Կոմիտեի և Ժողովրդական Կոմխաբների Խորհրդի 1928 թ. հունվարի 28-ի «Բնակչության ինքնահարկման մասին» նոր որենքը, վերացնելով գյուղերում փաստորեն գոյություն ունեցող

ինքնահարկման թերությունները, միաժամանակ ճիշտ կերպով կարգավորում ե ինքնահարկման գործը և դնում ե որինական հիմքերի վրա: Նա պարզ ու վորոշակի պատասխանում ե մի շարք հարցերի. ի՞նչ նպատակների համար կարելի յի ինքնահարկում կատարել, ի՞նչ կարգով պետք ե կատարվի ինքնահարկումը, ինչպե՞ս պետք ե ծախսվեն գանձված միջոցները, ի՞նչ պարտականություններ ունի այդ ասպարիզում գյուղհասարակությունը, Վերատուգիչ Հանձնաժողովը և այլն: Ներկայումս մեր նպատակն ե պարզաբանել գյուղացիներին ինքնահարկման նոր որենքի կարևոր կողմերը:

ԻՆՉ ՆՊԱՏԱԿՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ ԿԱՐԵԼԻ ՅԵ ԻՆՔ- ՆԱՀԱՐԿՈՒՄ ԿԱՏԱՐԵԼ

Որենքը թույլ ե տալիս ինքնահարկում կատարել բացառապես գյուղի տնտեսական և կուլտուրական կարիքների համար, այն ե՝ դպրոցների, գրադարանների, խրճիթ-ընթերցարանների, ակումբների, կարմիր տնկյունների, ժողովրդական տների, մանկական մսուրների, մանկատների, մանկապարտեզների, գյուղատնտեսական կայանների, հացապաշտրի իսանութների, հաշմանդամների տների, զառամյալների տների, գիշերելու տների, գյուղական ճանապարհների, կամուրջների, գետանցքների, հրդեհաչեջ գեպոների, սրահների, ջրհորների, հանրային աղբյուրների, լճակների, ջրամբարների, հրապարակների, բաղնիքների կառուցման, վերանորոգման, բնավարձակման, պահպանության և սպասարկու-

Թյան համար, ինչպես նաև գյուղի պահպանության կարիքները հոգալու համար:

Այստեղից պարզ է, վոր գյուղական հասարակությունը հենց այսօր ցանկություն ունենալով դպրոց կառուցելու, հինը վերանորոգելու, կամ դպրոցի սենյակների թիվն ավելացնելու, կամ յեթե դպրոցի շենքը մասնավոր քաղաքացու յե պատկանում, նրա վարձը հոգալու, ինչպես նաև դպրոցի լուսավորության ու վառելիքի ծախքերի համար կարող է ինքնահարկման յեղանակով միջոցներ ստեղծել և գործադրել: Դպրոց կառուցելու հարցը մի որինակ էր, նույնը կարելի չե ասել և խրճիթ-ընթերցարանների ու ախումբների, աղբյուրների, բաղնիքների մասին և այլն:

ԶԻԹՈՒՅԼԱՏՐՎՈՒՄ ՎԱՐՁՍԿԱՆ ԲՆՈՒՅԹԻՐՈՂ ԿԱՐԻՔՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ ԻՆՔՆԱՀԱՐԿՈՒՄ ԿԱՏԱՐԵԼ

Յերբեմն տեղերում գյուղացիներն առում են, մեր գյուղխորհրդի նախագահը, քարտուղարը կարիքներ ունեն, յեկեք նրա սոճիկն ավելացնենք, կամ՝ գրտենյակը բավարար քանակությամբ մատայաններ, թուղթ, թանաք չունի, յեկեք հոգանք այդ ծախսերը և ահա հիշյալ նպատակներով ինքնահարկում են կատարում: Որենքն այդ անելը խիստ արդեւում է: Նա թույլ չի տալիս ինքնահարկում կատարել վարչական բնույթի կարիքները հոգալու, այն է՝ Գալաուսկային Գործկոմների, գյուղխորհուրդների, միլիցիայի աշխատակիցների, գյուղական կատարածուների վարձատրության, ինչպես նաև այդ մարմինների շենքերի

պահպանության, կահավորման, գրասենյակային և նման ծախքերը հոգալու համար: Յեթե ինքնահարկման գումարները նման կարիքների վրա ծախսվեն, մեղավորները կենթարկվեն բրեյական պատասխանատվության:

ՈՎ ԿԱՐՈՂ Ե ԿԱՏԱՐԵԼ ԻՆՔՆԱՀԱՐԿՈՒՄ

Ինքնահարկումը կատարվում և միայն գյուղական հասարակության ժողովի վորդմամբ: Ինքնահարկման հարցը այդ ժողովներում կարող են դրվել թե գյուղխորհրդի, թե հասարակական կազմակերպությունների և թե յուրաքանչյուր գյուղացու և կամ գյուղացիների մի խմբի առաջարկությամբ: Գյուղի մի քանի յերիտասարդներ, գիտակցելով դպրոցի նշանակութունը, կարող են գնալ և խնդրել գյուղխորհրդից, վոր նա դպրոցի կառուցման հարցը մտցնի հասարակական ժողովի քննության և ինքնահարկման միջոցով այդ կարիքների համար գումարներ դանձի և այլն:

Ժողովն որինական և համարվում, յեթե մասնակցում են ավյալ գյուղի ընտրողների առնվազն կես մասը: Յեթե գյուղում կա 300 ընտրող, ապա որենքը պահանջում և, վոր ժողովին ներկա լինի առնվազն 150 հոգի: Իհարկե պետք և աշխատել, վոր բոլորն ել ներկա լինեն, սակայն գյուղ և, հազար ու մի ցավ ունի, մեկը կարող և մի կողմ գնալ, մյուսը՝ մի այլ գործի և ժողովին մասնակցելու հնարավորությունից զրկվի: Կարող և և այնպես պատահել, վոր ժողովին մասնակցողների թիվն ընտրական իրավունք ունեցող քաղաքացիներէ կեսից պակաս լինի: Այս դեպքում գյուղ-

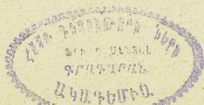
խորհուրդը պարտավոր է հետաձգել ժողովրդի հրավերի յերկրորդ անգամ: Յերկրորդ ժողովին պետք է ներկա լինեն ընտրողների առնվազն մեկ յերրորդ մասը, ավյայլ դեպքում— 300-ից 100 հոգի:

Ընտրական իրավունքներից զրկված քաղաքացիներն իրավունք չունեն ներկա լինելու գյուղհասարակական ժողովին, մինչդեռ ժողովի փորձումն ինքնահարկման մասին պարտադիր է նաև նրանց համար:

Յեթի գյուղերն ունեն մեկ միացյալ գյուղխորհուրդ, ապա ինքնահարկման հարցի քննությունը կարող է կատարվել և առանձին-առանձին գյուղհասարակական ժողովներում, կամ յեթի հնարավոր ե՛ միացյալ գյուղխորհուրդի մեջ մտնող գյուղերի հասարակությունների ընդհանուր ժողովներում:

ԳՅՈՒՂ ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎԻ ՎՈՐՈՇՈՒՄԸ ՊԵՏՔ Ե ՀԱՍՏԱՏՎԻ ԳԱՎԱՌԱԿԱՅԻՆ ԳՈՐԾԿՈՄԻ ԿՈՂՄԻՑ

Գյուղհասարակության ինքնահարկման վերաբերյալ փորձումը և բաշխման ցուցակները գյուղխորհուրդը պարտավոր է ներկայացնել գավառակային գործկոմին հաստատելու համար: Գավառակային գործկոմն ուշադիր կերպով քննում է ցուցակները, յեթի անհրաժեշտ է, համապատասխան փոփոխություններ է մտցնում և ապա հաստատում իր նախադահության նիստում, փորի մասին չափազանցակցնում է գյուղխորհուրդին: Հաստատված ցուցակները գյուղխորհուրդը պարտավոր է կարգալ գյուղհասարակական ժողովում,

վորպեսզի ամեն մեկը տեղյակ դառնա, թե ի՞նչ գումար և ինքը տալու, կամ ի՞նչ պարտականություն և գրվում նրա վրա: Գավառակային գործկոմի կողմից հաստատված վորուչումը և բաշխման ցուցակները պարտադիր են բոլորի համար, սրանց թվում նաև բնորական իրավունքներից զրկվածների, ձեռնադնե-րի և նրանց համար, վորոնք բացակայել են ժողովից կամ դեմ են ձայն տվել ինքնահարկման վորոշմանը:

Գյուղխորհրդի սխալ և անկանոն գործողությունների դեմ ամեն մի գյուղացի ցուցակները հայտարարելուց հետո 7 օրվա ընթացքում իրավունք ունի դանդառ տալու գավառակային գործկոմին, իսկ գավառակային գործկոմների վորոշումների դեմ կարելի չէ դանդառ տալ գավառային գործկոմին, վորի վորոշումները վերջնական են:

ԻՆՔՆՏԱՐԿԻՄԱՆ ՄԱՍՆԱԿՑԵԼՈՒ ՅԵՂԱՆԱԿԸ

Ինքնահարկմանը գյուղացիները մասնակցում են կամ գրամով, կամ բնական պարհակով կամ թե անձնական աշխատանքով: Այս սկզբունքը չառ լավ է: Մեկն ազատ փող ունի, փող և տալիս. մյուսը գերան ունի, քար, ցեմենտ, բեռնակիր անասուն, գրանցից մեկն ու մեկն և տրամադրում. յերրորդը հնարավորություն ունի իր աշխատանքով մասնակցելու (բաննահ և, քարտաշ և, բանվոր և և այլն): Թե ո՞վ, ի՞նչ յեղանակով պիտի մասնակցի ինքնահարկման, վորոշում և գյուղական խորհուրդը:

ԻՆՔՆԱՀԱՐԿՄԱՆ ԳՈՒՄԱՐԸ ԲԱՇԽԵԼՈՒ ԿԱՐԳԸ

Յենթադրենք, Վոր գյուղը վորտեց 210
սուրբու ինքնահարկում կատարել: Հարց ե ա-
ռաջ գալիս. ինչպե՞ս բաշխել այդ գումարը
գյուղացիների վրա: Ձե վոր գյուղում մեկն
սեփեղ անտեսություն ունի, մյուսը՝ միջակ,
յերրորդը՝ թույլ, և այլն: Որենքը պարզ ասում
է, Վոր բաշխելիս պետք է կիրառել պրոգրեսի-
սիվ սկզբունքը, այսինքն՝ ով շատ ունի, նա
շատ պիտի տա, ով քիչ ունի, քիչ է տալիս:
Գյուղաորհուրդը բաշխման ցուցակները կազմե-
լիս պարտավոր ե հաշվի առնել լուրաքանչյուր
անտեսության ունեցած չեկամուտը և այդ չեկա-
մուտի ավելանալու համեմատ ել ավելացնի ինքնա-
հարկման գումարի չափը: Այստեղից պարզ է,
վոր գյուղի կուրակը, վորը ունի և նոյ և առե-
տուր և կողմնակի չեկամուտներ, շատ ե տալու
քան միջակը և չքավորը:

ԶԲԱՎՈՐՆԵՐԻՆ ԿԱՐԵԼԻ ՅԵ ԱԶԱՏԵԼ ԻՆՔՆԱՀԱՐԿՈՒՄԻՑ

Գյուղական խորհուրդը, վոր մասիկ ծա-
նոթ է լուրաքանչյուր գյուղացու գրությանը,
կարող ե ինքնահարկումից ազատել չքավորնե-
րին, վորոնք չեն կարող մասնակցել ինքնա-
հարկմանը վոչ գրամով, վոչ բնական պարհակով և
վոչ ել անձնական աշխատանքով. այդպիսիների
հարցը գյուղախորհուրդը ՓՈԿ-ի մասնակցությամբ
քննության ե առնում նախ իրնիստու մ ե ապա ցու-
ցակը ներկայացնում հասարակական ժողովին
և ստանում նրա համաձայնությունը:

ԻՆՔՆԱՀԱՐԿՄԱՆ ԳՈՒՄԱՐՆԵՐԸ ՊԵՏՔ Ե
ԾԱԽՍՎԵՆ ՎՈՐՈՇՎԱԾ ՆՊԱՏԱԿԻ ՀԱՄԱՐ

Յեթի գյուղհասարակությունը 210 սուր-
լու ինքնահարկում և կատարել միայն գաղտնի
կառուցման համար, վոչ վոք իրավունք չու-
նի այդ գումարը այլ բաների վրա գործադրե-
լու: Տվյալ դեպքերում, յեթե հնարավորու-
թյուն չկա ծրագրված աշխատանքը կատարե-
լու, պետք և գանձված միջոցները վերադարձ-
վեն գյուղացիներին կամ նույն հասարակու-
թյան վորոշմամբ արամադրվեն ուրիշ նպա-
տակների համար, ինչպես որինակ՝ խրճիթ-
րնթերցարանի, սկումբրի, աղբյուրի և այլն,
վորոնց մասին հիշատակեցինք սկզբում:
Գյուղհասարակության այդ վորոշումը պետք և
նույնպես հաստատվի գավառակային գործկո-
մի կողմից:

Այն գյուղխորհուրդները կամ գյուղացի-
ները, վորոնք կշեղվեն այս սկզբունքից, կեն-
թարկվեն պատասխանատվության:

ՈՎ ԶԻ ՎՃԱՐՈՒՄ ԻՆՔՆԱՀԱՐԿՄԱՆ ԳՈՒՄԱ-
ՐԸ, ՆՐԱՆԻՑ ԱՅԴ ԳՈՒՄԱՐԸ ԳԱՆՁՎՈՒՄ Ե
ՊԱՐՏԱԴԻՐ ԿԱՐԳՈՎ

Ինքնահարկման գումարները գյուղացինե-
րից գանձում և գյուղխորհուրդը: Սակայն
գյուղում կլինեն չահագործողներ, ասեւորա-
կաններ և նման մարդիկ, վորոնք չեն ցանկա-
նա կամավոր կերպով վճարել ինքնահարկման
գումարները. չե՞ վոր խորհրդային գյուղի
գարգացումը, ուժեղացումը նրանց ձեռնառու
չէ: Այդպիսիների հետ գյուղական խորհուրդը

պետք և խոսի հարկադրանքի յեղանակով, այն
և՛ կարգադրի գյուղական կառարածուններին
բռնազանձելու վորոշված գումարները:

**ԻՆՉ ԻՐԱՎՈՒՆՔՆԵՐ ՈՒ ՊԱՐՏԱԿԱՆՈՒ-
ԹՅՈՒՆՆԵՐ ՈՒՆԻ ԳՅՈՒՂԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ
ԻՆՔՆԱՀԱՐԿՄԱՆ ԱՍՊԱՐԵԶՈՒՄ**

Նոր որենքը գիտալորյալ կերպով գյուղա-
կան խորհուրդին մասնակից և դարձնում ինք-
նահարկման աշխատանքներին: Կհարցնեն
ինչո՞ւ: Հառ պարզ և, միայն գյուղական իշ-
խանության ակախի մասնակցությամբ հնարա-
վոր և ճիշտ դատակարգացին գիծ տանել ինք-
նահարկման աշխատանքների ասպարեզում,
միայն նրա կենդանի վերահսկողությամբ հնա-
րավոր և ապահովել ինքնահարկման գումար-
ների կանոնավոր և իր նպատակին ծախսելու
գործը, ինչպես նաև՝ ձեռնարկված աշխա-
տանքների հաջող ընթացքը:

Այժմ տեսնենք ի՞նչ պիտի անի գյուղական
խորհուրդը: Նախ՝ գյուղական խորհուրդը,
թե իր նախաձեռնությամբ կամ քաղաքացինե-
րի և հասարակական կազմակերպությունների
գլխավորների համաձայն հրավիրում և հասա-
րակական ժողով և նրա քննությանը հանձ-
նում ինքնահարկման հարցը: Ապա գյուղական
խորհուրդը քննության և առնում այն գյուղա-
ցիների խնդիրը, վորոնք հնարավորություն չու-
նեն մասնակցելու ինքնահարկման և այգալիսի-
ներին ազատում և ինքնահարկումից: Փալան-
տուղ Մարկոսը վո՛չ փող ունի, վո՛չ գերան, վո՛չ
անասուն, չքավոր մարդ է. իհարկե նրա հար-

ցը գյուղի իշխանութիւնը պետք է քննութեան առնի և ազատի ինքնաճարկումից: Յեթե գյուղի բռունցքին հարցնես, նա կտախ-Վարկոսի ջանը դուրս գա, թող վերջին չույր ծախի, մեզ հետ համասար մասնակցի ինքնաճարկման: Բայց այդ չպետք է թույլ տա չքավորութեան շահը պահպանող գյուղական խորհուրդը:

Գյուղխորհուրդի հետեյալ աշխատանքներից մեկն էլ այն է, վոր նա ինքնաճարկման դումարների բաշխում և կատարում և ինքն էլ գանձում այդ դումարները: Թե ի՞նչպես և կատարվում բաշխումը, դրա մասին մենք խոսել ենք արդեն: Գյուղական խորհուրդը վորոշում է նաև դումարները վճարելու ժամանակը, կամ թե յե՞րբ պետք է գյուղացին գա այս կամ այն աշխատանքը կատարելու, քարը, գերանը, հողը վորտեղ և յե՞րբ պետք է բերի և այլն: Որենքը թույլ է տալիս նաև գյուղխորհուրդին դանազան գնումներ կատարելու, զանազան պայմանագրեր կնքելու. որինակ յեթե գյուղի գըպըրոցի համար անհրաժեշտ է ապակիներ գնել, կամ վարպետների հետ պայմանաւորվել, վոր նրանք յերկու շաբաթ աշխատեն նոր կառուցվելիք գըպրոցի վրա և այլն, այդ բոլորը կատարում է գյուղխորհուրդը: Գյուղական խորհուրդն է, վոր ղեկավարում է նաև ձեռնարկվող աշխատանքները, միաժամանակ նա գյուղացիների միջև բաշխում է զանազան պարտականութիւններ, նշանակում է աշխատանքի դեկավարներ, հսկիչներ, հաշվի յե առնում կատարված աշխատանքները և հետեւում, վոր գյուղացիները և վարպետները և բանվորները ժամանակին գան աշխատանքի: Այս աշխա-

տանքները գյուղխորհրդի նախագահը մենակ
չէ փոր պիտի կատարի, այլ նա պարտավոր է
գործին մասնակից դարձնել գյուղխորհուրդի
սեկցիաներին, անդամներին, իսկ վերջիններս
իրենց հերթին պետք է ամեն կերպ աջակցեն
աշխատանքներին:

Ինքնահարկման կարգով ձևնարկված աշ-
խատանքների, ծախսված գումարների, գոր-
ծադրված պիտույքների մասին գյուղական
խորհուրդը պարտավոր է ժամանակ առ ժա-
մանակ հաշիվ տալ գյուղհասարակությանը,
փորպեսզի, նախ՝ կատարածներ չլինեն, փոր
զանձված գումարները իր նպատակին չի ծա-
ռայում, և յերկրորդ՝ փորպեսզի հասարակու-
թյունը հնարավորություն ունենա տեսնելու իր
տված կոպեկների, աշխատանքների արդյուն-
քը և վերջապես նկատված թերությունների
մասին հնարավորություն ունենա ցուցմունքներ
տալու գյուղխորհրդին: Յեթե զանձված
փողերը սխալ են ծախսվել, հավաքված
նյութերը քամուն են տվել, կամ թողել
են առանց հսկողության անձրևի, ձյունի տակ,
գյուղական հասարակությունը չպետք է լռի,
այլ պետք է ժողովում քննադատի գյուղխոր-
հուրդին և առաջադրի թերությունները վե-
րացնել:

ՎԵՐՍՏՈՒԳԻՉ ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎՆԵՐԻ ԴԵՐԸ

Վերստուգիչ հանձնաժողովները մեծ դեր
ունեն ինքնահարկման գործի ասպարիզում:
Յեթե վաղը պարզվեց, փոր այս կամ այն գյու-
ղում ինքնահարկման գումարները յուրացրել
են, այս կամ այն նյութերը փչացրել, գողա-

ցել և ալին, մեղքի գլխավոր ծանրությունն
բնկնում և առաջին հերթին վերստուգիչ հանձ-
նաժողովի վրա: Այս դեպքում յուրաքանչյուր
գյուղացի կարող և տակ, վոր մեր վերստու-
գիչ Հանձնաժողովը քնած և յեղել, չի հետե-
վել աշխատանքներին, ստուգումներ չի կատա-
րել, վորից սպավել են գյուղի հանցագործ,
ջուր պղտորող տարրերը:

ԿԱՄԱՎՈՐ ԻՆՖՆԱՀԱՐԿՄԱՆ ՄԱՍԻՆ

«Ի՞նչ նպատակների համար կարելի չի
ինքնահարկում կատարել» գլխում ցույց տված
նպատակների համար ինքնահարկումը պար-
տադիր բնույթ և կրում. այսինքն՝ յեթե հա-
տարակությունը վորոշեց այս կամ այն դու-
մարը գանձել, այդ վորոշմանը պարտավոր են
յենթարկվելու բոլոր գյուղացիները:

Բացի պարտադիր ինքնահարկումից, ու-
րենքը թույլ և տալիս և ալ կարիքների համար
ինքնահարկում կատարել՝ միայն հոժարակամ
համաձայնությամբ սկզբունքով. որինսկ՝ վաղը
հենց նույն հասարակական ժողովը կամ մի
խումբ գյուղացիներ կարող են ցանկություն
ունենալ իրենց համար հովիվ, ջրպետ վարձե-
լու, ալ շինարարական աշխատանքներ ձեռնարկե-
լու և այլն: Վոչ վոք նրանց չի կարող արգելել: Հա-
տարակությունը կամ գյուղացիների այդ խում-
բը վորոշում են կայացնում և իրենք ևլ մարդ
են նշանակում գանձելու: Գյուղխորհուրդը և
ալ վարչական մարմինները իրավունք չունեն
խառնվելու նման կարգով կատարվող ինքնա-
հարկման գործին: Յեթե գյուղացիներից
վորեկ մեկը չովեց հովիվ վարձը, չի թույ-

լատրվում նրանից գանձել վարչական կարգով,
այլ նման գեպքերում պետք է գիմել գատարան
կամ գյուղխորհրդի գատունկցիային և գատա-
կան կարգով նրանից գանձել պարտքը:

Հոժարակամ համաձայնության սկզբուն-
քով կատարված ինքնահարկման գումարները
պետք է ծախսվեն այն նպատակների համար,
վորի համար գանձված են, հակառակ պարա-
գայում այս սկզբունքը խախտողները կեն-
թարկվեն օրինական պատասխանատվության:

Հայկենագործկոմի Կազմբաժնի վարիչի
տեղակալ՝ Խ. ԴԱՆԻԵԼՅԱՆ

ԳԱՍ Հիմնարար Գիտ. Գրադ

220025159

00 28

A ^{II} 25159

ԳԻՆՆ Ե 10 ԿՈՂ.

հԱԽԻ ջրհորի կաշի